Mottagare
Regionstyrelsen

Uppföljning förändring utvecklarorganisation

Förslag till beslut

- Utvecklaruppdraget inom slöjd- och formområdet omformuleras till en renodlad tjänst som slöjdutvecklare på heltid från och med 1 januari 2027.

- Uppdrag och medel för slöjdutveckling överförs till resurscentret Konst och form på Gotland från och med 1 januari 2027.

Sammanfattning

Kultur- och fritidsavdelningen har i samarbete med Gotlands Museum utrett slöjd- och formutvecklarens framtida uppdrag och hemvist. Utredningen visar på ett behov av att renodla rollen till slöjdutveckling på heltid.

Förvaltningen föreslår att uppdrag och medel för slöjdutveckling från och med 1 januari 2027 fördelas till resurscentret Konst och form på Gotland. Flytten bedöms stärka det oberoende branschfrämjandet för hela ön, ge ökad redundans, skapa goda synergier och stärka resurscentret Konst och form på Gotland. Formfrämjandet omhändertas framöver av bild- och formutvecklaren.

Ärendebeskrivning

År 2022 förändrades kulturutvecklarnas organisation och rollbeskrivning. Förvaltningen fick i samband med detta i uppdrag att följa upp förändringen och under våren 2026 presenterades en rapport som ledde fram till beslutet att flytta konstutvecklingsuppdraget från Gotlands Museum till resurscentret Konst och form på Gotland. Från och med 1 september har resurscentret därmed stärkts med en bild- och formutvecklare på halvtid.

I rapporten identifierades ett behov att vidare utreda uppdraget gällande slöjd- och formutveckling för att återkomma med förslag till beslut. Kultur- och fritidsavdelningen inom regionstyrelseförvaltningen har därför, i samarbete med Gotlands Museum, analyserat slöjdområdets utvecklingsbehov, slöjd- och formutvecklarens uppdrag och dennes framtida hemvist.

Arbetet har genomförts under gemensam ledning av Gotlands Museum och kultur- och fritidsavdelningen. En extern konsult anlitades för arbetet med att kartlägga nuläge och föra dialog med området för att identifiera behov. Processen resulterade i rapporten *Slöjdöversyn* som bifogas som bilaga i ärendet.

Utifrån slöjdöversynens rekommendationer föreslås i bifogat dokument *Utredning slöjdutveckling* vissa förändringar i slöjd- och formutvecklaruppdragets uppdrag och hemvist.

I rapporten beskriver aktörerna att utvecklaren ska vara strategiskt och administrativt inriktad, ge stöd och inte bedriva verksamhet riktad mot allmänheten. Det går i linje med den nuvarande rollbeskrivningen.

Rapporten föreslår att en heltidstjänst tillskapas i stället för två halvtider, vilket går i linje med Region Gotlands heltidsnorm samt ger bättre förutsättningar att möta risker kring jäv och bisyssla.

Enligt rapporten är behovet en renodlad slöjdutvecklare. Området heter hemslöjd i den statliga förordningen och en renodling innebär en ökad tydlighet samt en resursförstärkning till slöjdområdet.

Två huvudsakliga placeringar av slöjdutvecklarrollen har diskuterats under denna process: Gotlands Museum eller Konst och form på Gotland. Båda placeringarna har för- och nackdelar och båda är goda kandidater att härbärgera uppdraget. Vägvalet som Region Gotland i detta fall står inför är inte unikt. Kulturrådets nationella översyn av främjandeuppdraget (2026) visar att konsulent- och utvecklarroller generellt får olika tyngdpunkt beroende på hemvist. I en producerande institution (som ett museum) finns enligt översynen en inneboende risk att utvecklarresurser dras in i institutionens kärnverksamhet. I en renodlad offentlig främjandeorganisation är fokuset oftast mer utåtriktat mot hela länets fria utövare.

Det är i sammanhanget dock viktigt att poängtera att samarbetet med Gotlands Museum har varit mycket gott och att museet har gjort ett strålande arbete med att förvalta uppdraget. Det vägval som förvaltningen förordar handlar därför inte om en utvärdering av museets tidigare arbete, utan styrs helt av de strategiska mervärden som uppnås i en samlad organisation.

Utifrån de behov som beskrivs i *Slöjdöversyn* och *Utredning slöjdutveckling* föreslår regionstyrelseförvaltningen att:

- Uppdraget omformuleras till slöjdutvecklare och omfattar heltid.
- Att uppdrag och medel fördelas till Konst och form på Gotland från och med 1 januari 2027.

Bedömning

Att omformulera uppdraget till att endast omfatta slöjd går i linje med den statliga förordningen för kultursamverkansmodellen. Det innebär också en förstärkning till slöjdområdet, i linje med *Kulturplan 2025–2028* och mål 1: *Strukturellt svaga områden stärks*.

Formområdet omhändertas framöver av den nya bild- och formutvecklaren. Det har också förstärkts genom tillskapandet av resurscentret Konst och form på Gotland. En renodling av slöjduppdraget skapar tydlighet i gränsdragning mot andra uppdrag.

En sammanslagning av de två halvtiderna till en heltid bedöms svara mot utmaningarna kring jäv, bisyssla och arbetsbelastning.

Placeringen på Konst och form på Gotland bedöms stärka behovet av en oberoende huvudman och ger möjlighet att jobba med alla aktörer på området. Den ses också stärka de professionella utövarna och ge en närmre koppling till regional utveckling inom näringsliv och tillväxt. Samtidigt ger det ökad likvärdighet mellan utvecklaruppdragen och ökad redundans i organisationen. Konst och forms fysiska närhet till slöjdlokalen Hantverket och ungkulturverksamheten Revet ses kunna innebära nya samarbeten samt en utvecklad barn- och ungaverksamhet. Förslaget innebär också ökade möjligheter att bära slöjdområdet inom Region Gotlands stödgivning samt i förvaltningsöverskridande samarbeten inom till exempel slöjd och hälsa. Placeringen ger även slöjdområdet en närmare koppling till regionens arbete med kulturella och kreativa branscher (KKB), cirkulär ekonomi och hållbar näringslivsutveckling, samtidigt som det garanterar att utvecklaren kan arbeta helt neutralt för alla fria utövare och föreningar över hela Gotland utan koppling till en enskild institutions egna lokaler eller utställningsprogram.

Risken med att flytta slöjdutvecklingsuppdraget från museet är att avståndet ökar till kulturarvsutveckling och museets samlingar.
Regionstyrelseförvaltningen bedömer att avståndet kan överbryggas med fortsatt samarbete inom utvecklarorganisationen och genom den upparbetade samverkan som inom ramen för ordinarie överenskommelse redan sker med Gotlands Museum.
I Gotlands Museums inlaga lyfts även oro kring tillgänglighet och ekonomi. Förvaltningens bedömning är dock att slöjdutvecklarens uppdrag är ett strategiskt och nätverkande branschfrämjande mot utövare på hela ön (där tillgängligheten säkras genom uppsökande arbete och mötesplatsen på Specksrum 6), snarare än vid en publik verksamhet vid Fornsalen. Regionstyrelseförvaltningen har också en etablerad lednings- och kontorsstruktur som kan ta emot tjänsten utan att nya eller märkbart utökade ledningskostnader uppstår.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Bedömningen är att förslaget går i linje med förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet som reglerar arbetet inom kultursamverkansmodellen.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att medelsfördelning för slöjduppdraget till Konst och form på Gotland ger synergier och innebär en förstärkning till det nyskapade resurscentret. Att Gotlands Museum förlorar uppdraget ska inte påverka institutionens verksamhet, eftersom slöjdutvecklingsuppdraget är självständigt.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att förslaget innebär nya möjligheter gällande samverkan med både Hantverket, Revet, Kulturskolan och skolorna.

Beslutsunderlag

Utredning Slöjdutveckling, daterad 2026-10-07
Bilaga 1: Slöjdöversyn
Bilaga 2: Skrivelse från Gotlands Museum
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-10-15

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Eric Fugeläng
Avdelningschef kultur och fritid

Skickas till

Gotlands Museum